

Област София (столица)

▶ Население (2016)	1 321 721
▶ Територия (кв.км)	1348,9
▶ Брой на населените места	38
▶ Дял на населението в градовете (%)	95,5

Общ преглед

София (столица) е областта с най-високи доходи и най-висок стандарт на живот, най-висока инвестиционна активност и най-благоприятни показатели за пазара на труда. Столицата граничи непосредствено с няколко автомагистрала, а важноста на централната жп гара е причина за високата гъстота на железопътната мрежа. Тя е и областта с най-висок достъп до интернет и най-голям дял на населението, което го използва. Столицата все още се отличава с най-висока тежест на основните местни данъци и такси, въпреки че данъчната тежест не е повишавана последните години противно на общата тенденция. Покритието на кадастъра продължава да се увеличава и да е най-високо в страната. Прозрачността на местната администрация също се оценява сравнително високо през 2017 г.

София (столица) е една от малкото области, в които възрастовата структура на населението се подобрява, ако се разглежда отношението на населението на възраст 65 и повече години към това на 0–14 години. Столицата все още е и областта с най-високи коефициенти на естествен и на механичен прираст. Учениците от столицата получават най-високите оценки на зрелостните изпити, но обхватът на образователната система е по-нисък от средния за страната. Достъпът до здравни заведения и специалисти в столицата обяснява и традиционно високия брой на лекуваните болни. По отношение на сигурността и правосъдието столицата се представя най-слабо сред българските области. Интензивността на културния живот се оценява най-високо спрямо другите области.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

София (столица) е областта с най-високи доходи и най-висок стандарт на живот. През 2015 г. БВП в столицата отново започва да нараства стабилно след няколко години на колеблив растеж и достига 26 690 лв./човек от населението, или над двойно по-високо ниво от средното за страната – 12 339 лв./човек. Доходите и заплатите в София (столицата) също продължават да нарастват. Брутната работна заплата в столицата се увеличава бързо и достига 14 531 лв. годишно при 10 535 лв. в страната през 2015 г.

През 2015 г. столицата е областта с най-малки дялове на населението, живеещо с материални лишения (19% при 32% за страната), и на това, живеещо под националната линия на бедност (8% при 23% за страната).

Пазар на труда

Столицата се характеризира с най-благоприятните показатели за пазара на труда. През последните няколко години икономическата активност в столицата продължава да нараства бързо до 75,4% през 2016 г. спрямо 68,7% средно за страната. Заетостта в София (столица) също расте и достига 72,5% при 63,4% за страната, а безработицата намалява до 3,9% при 7,7% за страната.

Високата заетост и ниската безработица в областта са свързани и с изключително благоприятната образователна структура на населението. Делът на населението на възраст между 25 и 64 години с основно и по-ниско образование в столицата е шест пъти по-нисък от този в страната – 3% при 18% в страната през 2016 г. Делът на висшистите в София пък достига 51% при 28% за страната.

Инвестиции

Столицата е областта с най-висока инвестиционна активност. Относителният брой на работещите предприятия достига 85 на 1000 души от населението при 55 на 1000 души в страната през 2015 г. Същевременно инвестициите в ДМА намаляват слабо, но остават двойно по-високи от средните за страната със стойност от над 6000 лв./човек при под 3000 лв./човек за страната. Разликата в относителния размер на привлечените ЧПИ до момента пък е почти тройна – 9164 евро/човек от населението в столицата към края на 2015 г. при 3250 евро/човек за страната.

Столицата се задържа и на челното място по усвоени европейски средства благодарение на няколко големи проекта, като метрото и София Тех Парк. Към 30 юни 2017 г. изплатените суми по оперативните програми достигат 2509 лв./човек при 1344 лв./човек за страната.

Инфраструктура

Въпреки че на територията на столицата няма пътища от обхвата на републиканската пътна мрежа, тя граничи непосредствено с няколко автомагистрала – „Хемус“, „Тракия“, „Струма“ и бъдещата магистрала „Калотина“. Важността на централната жп гара пък е причина за значително по-високата гъстота на железопътната мрежа – 12,8 км на 100 кв.км при средно 3,6 км на 100 кв.км за страната.

Столицата е и областта с най-висок достъп до интернет и най-голям дял на населението, което го използва. През 2016 г. домакинствата с достъп до интернет в София са 69,4% (при 63,5% за страната), а делът на използвалите го – 75,8% (при 62,6% за страната).

% Данъци и такси

Столицата все още е областта с най-висока тежест на основните местни данъци и такси и през 2017 г. Все пак противно на тенденцията в страната данъчната тежест не е увеличавана в последните няколко години, което осигурява стабилна и предвидима данъчна среда. Най-голяма е разликата със средните нива при данъка върху търговията на дребно. В София (столица) той е 20 лв./кв.м търговска площ при най-добро местонахождение на обекта, докато усреднените стойности за страната остават под 13 лв./кв.м. Другата по-значителна разлика е при размера на годишния данък върху таксиметровия превоз на пътници – 850 лв. в столицата при средно 525 лв. за страната, въпреки че Столична община не е общината с най-високата ставка за този данък (в община Созопол той е 1000 лв.).

След като някои български общини увеличават данъка за прехвърляне на собственост през 2017 г., усреднената ставка за страната вече превишава тази в столицата. Другият данък, чийто размер в столицата е малко по-нисък от средния, е този върху недвижимите имоти.

Администрация

Покритието на кадастралната карта в столицата се увеличава и през 2016 г. и достига 98% при средно 23% за страната. Самооценката на местната администрация за развитието на електронното управление през 2017 г. остава непроменена и по-висока от средната за страната, но оценката за предоставянето на услуги на „едно гише“ в столицата се увеличава и също вече е по-висока от средната.

Прозрачността на местната администрация също се оценява сравнително високо през 2017 г., въпреки че намалява спрямо оценката за 2016 г. и достига 69% при 59% за страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●●

Демография ●●●●●

Противно на общата тенденция на застаряване в столицата единият от показателите за възрастова структура на населението се подобрява в последните години. София е една от трите области (заедно с Плевен и Пловдив), в които коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това на 0–14 години намалява през 2016 г., като достига 120% при 147% за страната. Столицата все още е и областта с най-висок естествен прираст въпреки отрицателната му стойност (–1,5‰ при –6,0‰ за страната) и най-висок механичен прираст (4,4‰). Областта остава една от малкото, които нетно привличат заселващите се в нея.

София (столица) е областта с най-висок дял на градското население (96% при 73% за страната) и най-голяма гъстота на населението (4937 души/кв.км при 1548 души/кв.км за страната) и през 2016 г.

Образование ●●●●●

Представянето на столицата в категорията е значително по-добро от средното за страната, като единствената област с по-добра обща оценка е област Смолян. Коефициентът на записване в V–VIII клас нараства, въпреки че остава по-нисък от средния за страната през 2016 г., но дяловете на второгодниците и на отпадналите от основното и средното образование остават значително под средните за страната.

Учениците от столицата получават най-високите оценки на зрелостните изпити. Средният успех на матурата по БЕЛ през 2017 г. е 4,61 при 4,22 в страната, а делът на слабите оценки е четворно по-нисък (2% при 8% в страната). Съсредоточаването на най-големите университети и множеството студенти в тях също повишава оценката на столицата в тази категория, въпреки че през 2016 г. броят на студентите в областта намалява, следвайки общата тенденция в страната.

Здравеопазване ●●●●●

Съсредоточаването на някои от водещите здравни заведения в столицата е предпоставка и за добрата осигуреност на населението с лекари. На един общопрактикуващ лекар в София (столица) отговарят 1587 души от местното население (при един на 1611 души в страната), а на един лекар от водеща специалност – 389 души (при един на 530 души в страната). Легловата база в МБАЛ в столицата е малко по-ниска от средната (4,8 легла на 1000 души от населението при 5,1 на 1000 души в страната), но в София са разположени голяма част от специализираните болници.

Достъпът до здравни заведения и специалисти обяснява и традиционно високия брой на лекувалите се в местните МБАЛ. Коефициентът на детска смъртност остава много по-нисък от средния за страната.

Сигурност и правосъдие ●

По отношение на сигурността и правосъдието столицата се представя най-слабо сред българските области. Натовареността на съдиите остава най-висока в страната и през 2016 г. Един наказателен съдия в Софийски градски съд разглежда средно по 14 дела на месец спрямо 9 дела на месец в страната. Натовареността се отразява и на бързината на правораздаването. Именно в столицата най-малък дял от делата приключват в 3-месечен срок (79% при 89% за страната), а делът на висшите наказателни дела е най-висок (13% при 8% за страната).

Столицата продължава да е сред областите с най-висок относителен брой на регистрираните престъпления. През 2016 г. той отбелязва намаление за трета поредна година, но остава сред най-високите в страната. Освен с висока регистрирана престъпност столицата се характеризира и с изключително ниска разкриваемост на престъпленията – 32% при 48% за страната през 2016 г.

Околна среда ●●●●●

Поради високата степен на урбанизацията столицата е с най-висок дял на населението с обществена канализация (96,1% при 75,5% за страната през 2015 г.). Цялата канализационна мрежа се обслужва от пречиствателни станции за отпадъчни води. Това обяснява високата оценка на столицата в тази категория, въпреки че все още столицата е сред областите с най-много образувани отпадъци и най-мръсен въздух. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата са три пъти по-високи от средните за страната, а обемът на образуваните битови отпадъци продължава да се увеличава, достигайки 480 кг/човек от населението годишно при средно 422 кг/човек в страната.

Култура ●●●●●

Интензивността на културния живот в столицата се оценява най-високо спрямо другите области. През 2016 г. относителният брой на посещенията в кината е близо тройно по-висок от средния за страната (2161 на 1000 души при 778 на 1000 души за страната), а на библиотеките – над двойно по-висок (1241 на 1000 души при 605 на 1000 души за страната), като и двата показателя се задържат високи през последните няколко години.

Местните театри и музеи също продължават да привличат посетители и интересът към тях нараства през 2016 г., достигайки 603 посещения на 1000 души в театрите (при 322 на 1000 души за страната) и 821 на 1000 души в музеите (при 734 на 1000 души за страната).

Ключови показатели за област София (столица)

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	24 726	24 608	24 642	24 890	26 690	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	5438	6403	7441	6890	7061	7349
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	11 249	12 059	12 851	13 542	14 531	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	7,3	5,7	7,3	7,4	8,0	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	71,6	72,2	73,5	74,0	75,0	75,4
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	67,2	66,9	67,5	69,2	71,7	72,5
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,1	7,3	8,2	6,3	4,3	3,9
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	42,7	42,9	45,8	48,6	49,6	51,4
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	78	79	81	83	85	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	6554	6143	5468	6234	6052	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	8953	9009	9245	8891	9164	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	67,0	66,2	70,9	69,3	75,3	69,4
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Покритие на кадастъра (%)	60,7	95,8	95,8	95,8	96,3	97,9

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-1,1	-1,4	-1,5	-1,2	-1,7	-1,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	4,8	5,4	7,1	6,5	4,2	4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,60	4,32	4,55	4,60	4,63	4,58
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	1,62	3,66	2,19	1,89	1,79	2,07
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	79,0	78,4	76,0	74,8	74,5	75,4
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,5	86,8	85,2	85,9	87,1	86,2
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	139,9	238,1	223,6	152,5	253,1	257,5
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	20,3	18,7	20,5	20,2	18,6	16,6
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	36,1	38,1	32,9	33,1	30,4	32,2
Дял на висшите наказателни дела (%)	12,1	12,8	10,6	14,4	15,4	13,0
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	95,5	95,4	96,1	96,1	96,1	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	1239,0	1205,3	1073,5	1073,5	1073,5	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	2099	1813	2000	2061	2126	2161
Посещения в театрите на 1000 души от населението	614	600	641	649	547	603